



3 'Gij zijt de ziel van onze Liefde...'

VOOR EEN CATECHESE VANUIT DE HUWELIJKSLITURGIE

Opzet en aanpak

- Bedoeling:
 - niet zozeer de huwelijksviering voorbereiden met de aanstaande trouwers, maar de trouwers voorbereiden op de huwelijksviering.
 - Niet in eerste instantie praktisch (hoe zal het lopen?), maar veeleer inhoudelijk (wat toont de liturgie over de stap die jullie gaan zetten?)
- Een bijeenkomst in het kader van een traject voor het huwelijk. Als het kan, niet al te kort voor de huwelijksviering (bijv. 6 maanden).
- Een gezamenlijke catechese van ca. 90 min voor verloofden. Belangrijk: de voorganger hoeft niet perse catechese te geven, maar is er zeker bij.
- De klassieke bundel met keuzeteksten die men vaak aanbiedt ter voorbereiding op de viering, wordt afgestemd op deze catechese (vgl. voorbeeld in Gent-centrum), zo ook de liturgische praktijk zelf. Deze bijeenkomst heeft maar zin als er herkenning is in de viering.
- Wat volgt is de bundel voor de begeleider. Voor de deelnemers is er een verkorte syllabus.

1. Kennismaking en bedoeling

- *Welkom en korte kennismaking. (Wanneer trouwen jullie? Is er al een voorganger? Wie is er al bezig met de voorbereiding van de huwelijksviering? En wie maakt zich er zorgen over?)*
- Ik wil met jullie de huwelijksviering verkennen. Misschien verrast dit uitgangspunt jullie. Misschien zal je zeggen: nee, we moeten ze nog in mekaar steken, zoals de rest van die dag. Toch is ze er al... Wie iets van muziek kent: we hebben al een partituur. Dat is hoe de (R.K.-) Kerk overal ter wereld dit sacrament viert. Natuurlijk moeten de noten nog muziek worden. Onder andere jullie zijn de uitvoerders, samen met de voorganger, de andere aanwezigen, ... Maar om ze te kunnen vertolken, moeten we de partituur een beetje leren kennen.
- We zien de partituur van de huwelijksliturgie best niet als een beknelling, maar als een kans. Ze laat ons dingen zien die we zelf maar moeilijk voor mogelijk houden. Ze helpt ons te zien dat we in een avontuur zijn gestapt dat groter is dan de som van ons getweeën. Dat ons project te maken heeft met het grotere project van iemand anders. Dat er al een fundament ligt voor onze liefde, waarop we kunnen bouwen. En dat er een gemeenschap is die ons omgeeft, ook als ze niet samen is.
- De huwelijksviering kan zich op het eerste zicht wat vreemd en onsamenhangend voordoen. En toch is ze 'logisch' in haar opbouw, zoals we nu zullen zien.

2. De 'logica' van de huwelijksviering

- *Welke ingrediënten van de huwelijksviering kennen jullie al? Wat heeft tot nog toe indruk op jullie gemaakt in andere huwelijksvieringen? (korte uitwisseling)*
- Het sacrament van het huwelijk is niet één moment (de wederzijdse belofte van trouw) waarrond een plechtigheid plaatsvindt (een mis of gebedsdienst) die er verder min of meer los van staat. We begrijpen het huwelijk maar goed als we het grote plaatje zien:
 - openingsriten: we komen met ons leven voor God
 - liturgie van het Woord ... om te luisteren naar de Schrift (God spreekt zich uit)
 - op het appel vanuit de Schrift volgt een engagement van onze kant: de viering van het huwelijk (wij spreken ons uit: ja-woord)
 - in de eucharistie ... gedenken we Jezus' zelfgave: door het brood te breken gaan we de weg die Hij is gegaan, daarop volgt de communieritus (we worden 'compagnons')
 - we worden gezonden, met God aan onze zijde het leven in, het slot van de viering
- *Zie apart blad: bedoeling is niet alles toe te lichten, maar de grote lijnen te zien en samen te ontdekken waar de elementen die men zelf aanbracht thuis horen in de viering.*

Of de viering in een eucharistie of in een woord- en gebedsdienst plaatsvindt, hangt af van wat de eucharistie voor jullie (al) betekent... Het gaat in de woord- en gebedsdienst alleszins niet om een 'mindere' viering (even toelichten)

3. Wat toont de huwelijksviering over de stap die man en vrouw zetten?

A. Ons project is ook Gods project

- Het eerste wat opvalt aan de huwelijksliturgie is het feit dat ze bestaat. Een man en een vrouw komen naar de kerk, omwille van hun liefde. God, die groter is dan elk woord en elke gedachte van mensen is blijkbaar niet vreemd aan hun project. Joden en christenen geloven dat man en vrouw samen een icoon (beeld) zijn van God. Een menselijk beeld, en dus onvolkomen, dat wel. Maar God is 'de ziel van hun liefde' (zie gebed straks).
- De liturgie doet ons dat goed aanvoelen: God wil erg dichtbij komen. Hij is present. Daarom zijn de ook gebaren en de symbolen van belang.
 - Het aanbieden van doopwater bij de kerkdeur. De tekst is veelzeggend:

N. en N., in het doopsel heeft God jullie zijn Geest van liefde geschonken.
Moge Hij vandaag deze gave vernieuwen
en jullie zegenen met de dauw van zijn genade,
door Christus, onze Heer.
Allen: Amen.

*De bruid en de bruidegom dopen hun hand in het wijwater
en maken een kruisteken.*

- 'de uitgestrekte handen van de voorganger bij de huwelijkszegen (o.a. 'bescherming')
 - (enkel in de eucharistieviering) de pasgetrouwden die zelf de gaven van brood en wijn aanbrengen: ze bieden daarmee ook zichzelf aan
- Hoe God al van bij de schepping het huwelijksproject op het oog had, horen we in één van de keuzeteksten voor de huwelijkszegen (Tip: het is belangrijk de tekst rustig te lezen, als een gebed)

'Heilige Vader,
Gij hebt de mens, naar uw beeld gemaakt,
als man en vrouw geschapen,
opdat zij,
verbonden in een eenheid van lichaam en ziel,
hun taak in de wereld volbrengen.
God, om het raadsbesluit van uw liefde te openbaren
hebt Gij gewild dat de wederzijdse liefde van bruid en bruidegom
een voorafbeelding zou zijn van het verbond,
dat Gij zelf met uw volk hebt willen aangaan.' (nr. 242)

B. Jezus geeft ons een fundament om op te bouwen

- Maar wat in de schepping als *mogelijkheid* is neergelegd, blijkt in de praktijk maar moeilijk haalbaar. Mensen lopen gemakkelijk vast in zichzelf. Het sacrament van het huwelijk *schenkt* echter ook iets aan man en vrouw: de 'genade' om te doen wat wij uit onszelf maar moeilijk kunnen. Het sacrament geneest en versterkt. Het geeft een fundament waarop wij verder kunnen werken.
- Dat fundament is niet iets, maar iemand. Het gaat om Jezus die door zijn manier van leven, door zich te geven tot in de dood toe, de weg naar God *'opnieuw geopend en begaanbaar heeft gemaakt'*.
- Het fundament van het huwelijkssacrament en van elk sacrament is inderdaad het Paasmysterie: Jezus, die zich helemaal geeft opdat 'wij allen zouden leven in overvloed' (Joh 10,10). De voetwassing door Jezus is in die zin het 'prototype' van elk sacrament. Ook van het huwelijkssacrament. Eén van de priefaties bidt:

'Hij (= Jezus Christus) heeft uw liefde voor de mensen zichtbaar gemaakt
en getoond hoe ons leven vruchtbaar wordt
als wij onszelf uit handen geven
en ons durven toevertrouwen aan elkaar.
In het huwelijk roept Gij man en vrouw
om elkaar lief te hebben, ten einde toe,
en zo Jezus na te volgen.
Vandaag roept Gij N. en N.
om voortaan als gehuwden samen te leven.'

- Het duidelijkst komt dat fundament tot uitdrukking in de eucharistie die soms volgt. Die verbeeldt, net als het koppel, het huwelijk tussen God en zijn volk. Wat God aan de mensen aanbiedt, wat Jezus aan zijn vrienden geeft (zichzelf), daarvan is het huwelijk geroepen een menselijk teken te zijn.

C. Een oproep vanuit de Schrift

- Het is niet zo dat er een 'opwarming' is waar het dan ook niet zo erg nauw steekt wat er 'gelezen' wordt omdat pas daarna het eigenlijke werk begint. Nee, het huwelijkssacrament 'begint' wanneer allen zijn samengekomen om te luisteren naar Gods Woord in de Bijbelse lezingen. Maar God vraagt niet alleen om gehoord te worden, Hij kijkt ook uit naar een antwoord, *ons* jawoord.
- Zeg dus niet: 'als het maar een mooie en zinvolle tekst is'. De Schriftlezingen zijn min of meer de liefdesbrieven van God aan zijn volk. Wie een brief van zijn geliefde krijgt, zegt niet: *'het is niet belangrijk, ik heb zelf iets dat vlotter klinkt en waar ik me beter in kan vinden'*, ook al klinkt die brief, zoals de teksten uit de Schrift soms 'vreemd'. Dat moet ook wel: ze gaan over God! Maar is het niet zoals bij je partner? Die zal ook een stukje vreemd zijn, die zegt ook niet steeds wat jij graag hoort, en op het moment dat jij het gepast vindt. Toch brengt hij/zij je zo in de waarheid.

- De huwelijksliturgie vraagt om twee Bijbelse lezingen. Minstens één lezing dient meer rechtstreeks het huwelijk zelf te verhelderen. Maar voor die ene lezing alleen al kunnen we kiezen uit 33 mogelijkheden (maar eigenlijk uit de hele Schrift). Ook wordt aandacht gevraagd voor de antwoordpsalm tussen de lezing uit het oude testament en het evangelie. Deze mooie Bijbelse gebeden helpen ons antwoorden.
- Hoe dan ook, het grote liefdesproject dat met de schepping begonnen is, dat zich aan een volk bijzonder duidelijk heeft gemaakt (OT), dat een hoogtepunt vindt in Jezus (NT): dat is het project waarin twee mensen zullen instappen als ze huwen. Ons ja-woord is een 'ja' aan mekaar, maar ook een 'ja' aan God.

Zijn er Bijbelse teksten die jullie nu al aanspreken? Hoe geven ze betekenis aan jullie huwelijk?

D. Een ja-woord van onze kant

- God heeft al 'ja' gezegd. Nu is het aan ons.
- Eerst is er de ondervraging. Niet zoals op een politiekantoor natuurlijk! Zoals op andere belangrijke momenten (doopsel, vormsel, wijding, ...) wordt in de liturgie gepeild naar onze ernst, vrijheid, bereidheid, ... Door te huwen schenken man en vrouw zich helemaal aan elkaar. Dat is niet niks!

'N. en N., zijn jullie zonder dwang, uit vrije wil en met de volle instemming van jullie hart naar hier gekomen om met elkaar een huwelijk te sluiten?

Zijn jullie bereid op de weg van het huwelijk elkaar lief te hebben en te waarderen, al de dagen van jullie leven?

Zijn jullie bereid kinderen liefdevol uit Gods hand te aanvaarden, en hen op te voeden volgens het Evangelie van Christus en in het geloof van de Kerk?

- Het antwoord op de ondervraging die volgt (zie verder) loopt uit op de huwelijksbelofte uit het dienstboek. Die is de gebalde vrucht van een lange traditie:

*'Ik, N. aanvaard jou, N. als mijn vrouw/man
en ik beloof je trouw te blijven
in goede en kwade dagen,
in armoede en rijkdom,
in ziekte en gezondheid.
Ik wil je liefhebben en waarderen
al de dagen van mijn leven.*

Is het niet vreemd om dit uiterst persoonlijke moment uit te drukken met een formule die al vaststaat? Het is iets dat ons kan storen, maar dat ons vooral kan helpen. De partituur helpt ons met een antwoord dat mijn kunnen en kennen van dat moment overstijgt.

- Wanneer de huwelijkskandidaten deze belofte zelf uitschrijven tot zolang ze weer uitdrukt hoever zij staan, hoe zij het zien... kan het volgende gebeuren ('Wat als...?') <https://www.youtube.com/watch?v=d3bg3i1boz4> (zie ook catechese 'liefde, conflict en vergeving')
- *Wat denk je zelf van deze herformulering van de huwelijksbelofte? (korte uitwisseling)*

Grappig, maar toch ook pijnlijk. Waarom? Naar de letter is dit koppel niet getrouwd. Maar naar de geest al helemaal niet. Het herschrijven van de huwelijksbelofte betekent altijd 'motiveren' (omdat ik van u houd) of 'relativeren/proberen' (vgl. filmpje). Maar het eerste is overbodig en ontoereikend (het kan morgen anders zijn) en het tweede is te weinig. We vertrouwen ons beter toe aan de wijsheid van

een traditie. Door me aan te sluiten bij een ritueel laat ik een zekere 'machteloosheid' toe (S. Van den Bossche). Inderdaad: het avontuur waar we in instappen is groter dan onszelf!

E. We gaan niet alleen op weg

- God is een verzamelaar van mensen. Hij zoekt zich een volk. Dat is de Kerk. *Heb je op weg naar het huwelijk al iets kunnen ondervinden van wat 'Kerk' is?* (Bijv.: een warm onthaal binnen de gemeenschap op een zondag. Misschien hebben heb je iets van catechese kunnen volgen. Er wordt voor jullie wordt gebeden...)
- Hoe de Kerk zich verbindt aan dit gebeuren, blijkt ook uit het feit dat de voorganger het koppel (en hun families) aan het portaal onthaalt. Dat is een gebaar:
*'N. en N., als kerkgemeenschap delen wij vandaag in uw blijdschap.
Mede namens alle aanwezigen heten wij u beiden
samen met ouders en vrienden van harte welkom...'*
- Ook als die kerkgemeenschap na jullie huwelijksdag heel erg op de achtergrond raakt, is ze er nog. Ze blijft betrokken partij ...

F. Gesterkt door Gods Geest

- Dit grote project... er is wel moed voor nodig. We beloven wat we eigenlijk nog niet weten. We doen wat bij zo velen lijkt te mislukken (bijna 1 op de 2 burgerlijke huwelijken eindigt in een scheiding). Is het nog realistisch om deze stap te zetten?
- Er leeft vandaag een idealistische opvatting over het huwelijk. Dat is jammer. Het is voor velen een argument om niet te huwen ('wij geloven niet in de volmaakte relatie'), of om uit mekaar te gaan ('wij waren niet dat ideale koppel'). Maar is het de Kerk die de lat zo hoog legt?
- De Kerk gelooft in de (mogelijkheid) van blijvende trouw tussen mensen, ze gaat er niet lichtzinnig mee om. Velen twijfelen. Maar wat zou er gebeuren als ook de Kerk niet meer gelooft in de mogelijkheid van de trouw voor het leven, 'dat het voor altijd is', en dat het huwelijk precies daarom vervullend is (dat is niet hetzelfde als 'makkelijk')?
- Toch wordt op jullie trouwdag geen onmenselijke last op jullie schouders gelegd. De (partituur van de) liturgie is al behoorlijk oud en dus ook wijs en ervaren. Ze is sober in haar woorden, ze is niet wollig en ze moraliseert niet. Daarom is het ook goed om wat vertrouwen te stellen in de gebeden en teksten van de Kerk: ze zijn, anders dan de onze, eerder kort en realistisch. We hoeven geen supermensen te zijn, zelfs geen 'betere' partners dan wie niet huwen. Ons project, Gods project, speelt zich even goed af in de sleur en de onmacht, in de kleinheid. Het gaat in het gezin om een 'school van meer menselijkheid' (Gaudium et Spes 52,1), niet van minder.
- Het mooiste van al is dat de gehuwden voor hun engagement worden toegerust met steun en kracht: ze worden door Gods Geest geheiligd en gezonden. Dat gebeurt in de huwelijkszegen: meestal na het Onze Vader, maar nog mooier (zeker in een woord- en gebedsdienst) na de bevestiging bij de trouwbelofte.
- Die zegen is een bijzonder moment dat herontdekt moet worden. Hij vervolledigt het wederzijdse jawoord en de bevestiging daarvan door de voorganger. Je zou ook kunnen zeggen: hij neemt een beetje gewicht weg van ons ja-woord, zonder ons roekeloos te maken. Bij de vernieuwing van de huwelijksliturgie (1991) is die zegen alleen maar belangrijker geworden. Hij komt tegemoet aan een 'teken van de tijd': de vaststelling van onze onmacht rond relaties en de vraag om hulp. Het gaat in ons

huwelijk blijkbaar niet om een krachttoer, maar om een samenwerking tussen onszelf en God, dat wil zeggen Gods Geest die in ons woont en in ons leven werkzaam wil zijn. Natuurlijk is de viering of de huwelijkszegen geen garantie tegen mislukking. De huwelijkszegen werkt niet magisch: zonder medewerking van onze kant, blijft de kracht die ons is toegezegd 'werkloos'.

- Er gebeuren in de huwelijkszegen drie dingen:
 - 'Gedenken' wie God is (geen eenzame oude man, maar zelf liefdesgemeenschap van Vader, Zoon en Geest, vgl. het kruisteken) en wat Hij doet, wat zijn plan is.
 - iets vragen: 'zend uw Geest'. Gods Geest is '*de altijd stromende bron van de liefde tussen vrouw en man, de kracht waardoor hun trouw wordt vernieuwd*' (CKK 1621). De last op onze schouders wordt nu lichter (epiclese).
 - met het oog op een zending...
- Een voorbeeld van een huwelijkszegen*, met een mooie acclamatie door alle aanwezigen:

Vg.: Broeders en zusters,
laten wij God zegenen
en Hem vragen dat Hij deze gehuwden zegent,
die op Hem hun vertrouwen stellen.

*En allen zingen: **Gezegend zijt Gij, Heer, want groot is uw liefde.***

Daarna vervolgt de priester (of diaken), terwijl hij de handen over de gehuwden uitgestrekt houdt:

Gezegend zijt Gij, God onze Vader,
om uw liefde,
die de bron is van alle liefde.
Gij hebt gewild dat de liefde van man en vrouw een teken is
van het Verbond dat Gij sluit met uw volk:
gezegend zijt Gij.

*Refrein: **Gezegend zijt Gij, Heer, want groot is uw liefde.***

Gezegend zijt Gij, Vader van onze Verlosser,
om het Nieuwe Verbond
dat bezegeld werd in het paasmysterie van uw Zoon.
Gij maakt vandaag de eenheid tussen N. en N. tot een teken
van de eenheid tussen Christus en zijn Kerk:
gezegend zijt Gij.

*Refrein: **Gezegend zijt Gij, Heer, want groot is uw liefde.***

Gezegend zijt Gij, die uw Geest zendt
om uw kinderen te laten delen in de zending van uw Zoon.
Gij verlangt dat deze gehuwden
voor elkaar een teken zijn van uw tederheid
en samen één lichaam en één geest worden:
gezegend zijt Gij.

*Refrein: **Gezegend zijt Gij, Heer, want groot is uw liefde.***

* 'Rituel romain de la célébration du mariage' 2005, vertaling huwelijkszegen n°6

God van het Verbond,
wij bidden U voor deze echtgenoten
waarvan Gij de eenheid hebt bezegeld:
zend over hen uw Geest
en schenk hen uw weldaden in overvloed:
dat zij samen vele jaren van geluk mogen kennen,
dat zij elkaar ondersteunen in beproevingen,
en steeds verder groeien
in wederzijds respect, luisterbereidheid en vergeving,
in de zoektocht naar gerechtigheid
en in de zorg voor armen en kleinen.
[Dat zij de vreugde mogen kennen van een gelukkig gezin
en aan hun kinderen de smaak doorgeven
van een evangelisch leven.]
Dat zij geheiligd worden door de genade van hun huwelijk
en zo, aan het einde van hun levensweg, het volle geluk bereiken
met de heiligen in de hemel,
in uw koninkrijk.
Door Jezus Christus, onze Heer.

Allen: **Amen.**

- *Herlees samen dit gebed. Onderlijn wat jou treft in deze huwelijkszegen en wissel even uit.*
- *Wat zegt de tekst over de zending van gehuwden in deze wereld?*

In deze en andere zegengebeden komt tot uitdrukking tot welke zending het koppel geheiligd wordt, kortom welke de spiritualiteit van de gehuwden is:

- leven als koppel,
 - het leven verwelkomen en doen groeien (kinderen),
 - deelnemen aan en bijdragen tot de samenleving (geen coconnetje),
 - 'een klein maar kostbaar teken' (Familiaris consortio, 20) zijn van Gods onwankelbare trouw.
- Die trouw van God blijft, ook als wij falen. Hopelijk zullen we dat kunnen ontdekken in de viering en erna. Ik wens het u toe.

4. Kans tot vraagstelling en uitwisseling

Feedback welkom bij dieter.van.belle@ccv.be, 09 235 78 52

